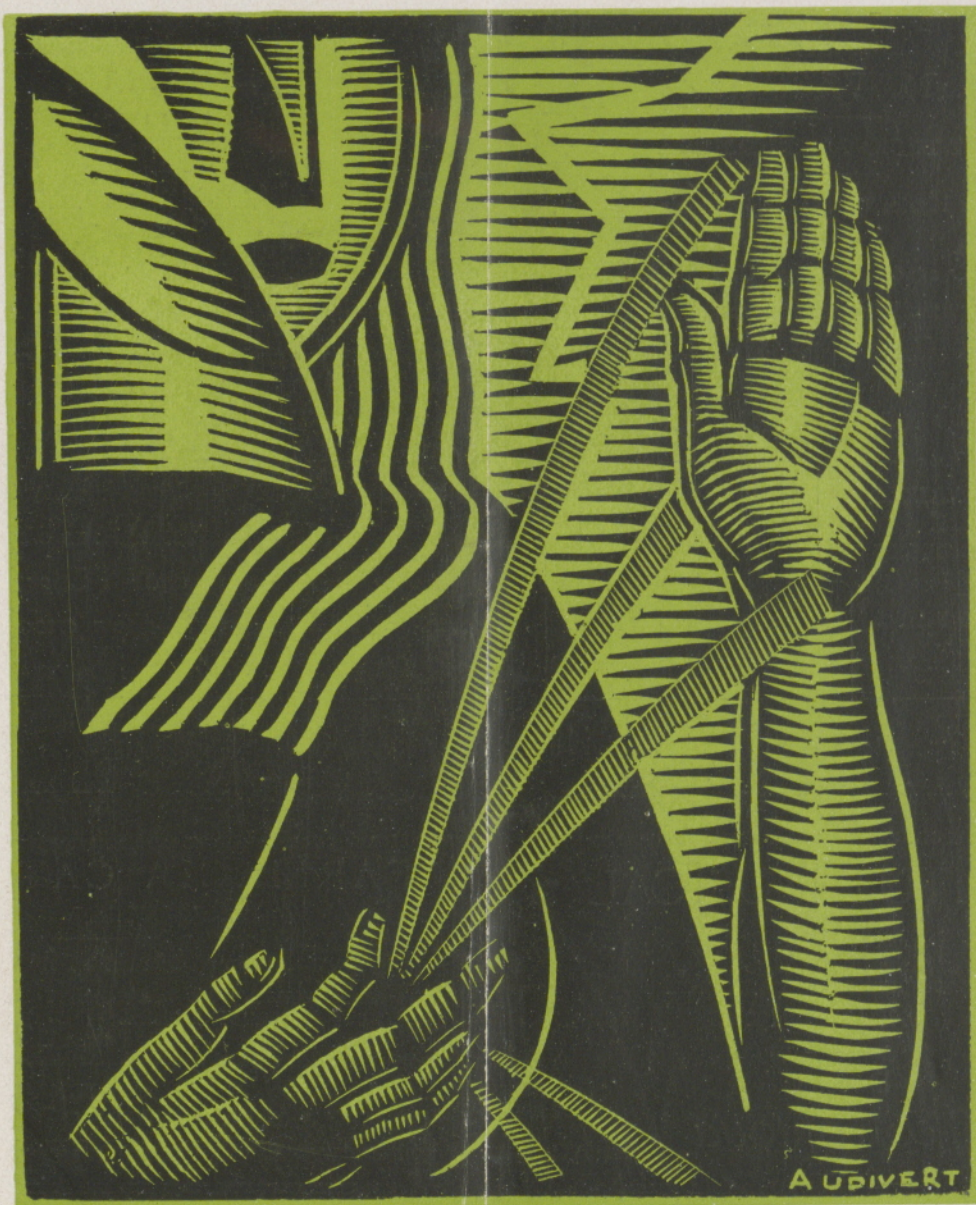

RESSORGIMENT

ANY XVI

JUNY DE

1 9 3 1

NÚM. 179

OFICINES:
PERGAMINO, 244
BUENOS AIRES

575

♦ SUMARI ♦

ABSTENCIÓ LAMENTABLE. - J. Costa i Bruguera: CARTA DE BARCELONA.-
C. Guterres: CATALUNYA!.- Pere París: SALUTACIÓ A DON RAMON.-
UNA LLETRA INTERESSANT. - J. Llorenç i Bassa: EL POETA I
L'IDEAL. - H. Nadal i Mallol: L'HOME. - J. Grau-Elies:
ESQUEIXOS. - Gracia B. de Llorenç: DESPRÉS DE LA
VICTÒRIA. - J. Tharrats: VISIÓ NOCTURNA DE LU-
TÈCIA. - C. Solà i Vilanova: INCOMPRESIÓ,
ENCARA. - ARTISTES CATALANS QUE TRIOM-
FEN. - J. Puig i Ferreter: EL MERCA-
DER GENERÓS. - NOTÍCIES.

GRAVATS: Arribada d'Alcalà Zamora a Barcelona. - Un
diàleg animat entre els dos Presidents. - Entrada
triomfal de la Bandera de la Unió Catalanista al
Palau de la Generalitat. - El pintor F. Pascual-
Ayllón. - «Entrada a la Vil·la», quadro de
Pascual-Ayllón.

Conservatori "IBERO-AMERICÀ"

DIRECTOR:

J. M. VAZQUEZ

INSTITUCIÓ AMERICANISTA

Classes de Música i Declamació tots els dies.

SARMIENTO 1116

U. T. 1810, Lib. 35

Camiseria "LA ESMERALDA"

Enric Rodó

ESMERALDA, 492

Fabricació pròpia en tots
els articles del seu ram.

Única casa a Buenos Aires
que es dedica a la intro-
ducció d'articles catalans.

PLANAS & F. de PLANAS

Antiga Casa Girón

COTILLES, FAIXES,
COSSETS.

FAIXES-COTILLES
d'última moda.

ORTOPEDIA PER A
HOMES
I SENYORES.

(Taller de modes atès per
M. Cristina F. de Planas,
ex-primera oficiala de
Maison Carrau).

VESTITS DE FANTASIA
I DE NIT. ABRICS.

TAILLEURS confeccionats
per un sastre.

ENTRE RIOS, 367

U. T. 38, Mayo 4186

Ja sou de l'Associació
Protectora de l'Ensenyança
Catalana? *venen venen venen*

INSTITUT MUSICAL "FONTOVA"

(FUNDAT EN 1904)

Director:

Lleó Fontova

Primer Premi amb la més alta distinció del Reial
Conservatori de Brussel·les. Ex-pensionat de
S. M. la Reina Regent Maria Cristina, de
Espanya. Director-Fundador de l'Institut
Musical "Fontova", de la Sociedad
Argentina de Música de Cámara, de
l'Asociación Filarmónica Argentina
i del Cuarteto de Buenos Aires.

Jurat per a l'atorgació de
premis del "Concurso Mu-
nicipal de Música de la
ciudad de Buenos Aires".

Es un dels més importants de la República.

Director Gerent:

JOAN B. LLONCH

Numeroses sucursals a Províncies.

S'admeten alumnes pensionistes.

VIAMONTE, 1835

U. T. 2449, Juncal
BUENOS AIRES

FARMACIA CATALANA DEL DOCTOR VILAR

LABORATORI D'ANALISIS I ESTERILITZACIONS

S'atenen demandes per a la campanya, fent-se els enviaments
amb tota regularitat, abonant l'import de la comanda
GARANTIA ABSOLUTA DE TOTES LES PREPARACIONS
Venem AIGUANAF compost

ALSINA, 1202, CANTONADA SALTA

Unió Telef. 3305, (Rivadavia)

BUENOS AIRES

MATALASSOS a l'estil català (REFORMA I VENDA)

Gran assortit de tot el que pertany al ram
Encàrrecs per carta o personalment

D. VALLBONA

PAVON, 4125
BUENOS AIRES

L'Hora Catalana

Estació L. R. 2 (RADIO PRIETO)
Tots el diumenges de 12 a 13 hores

CATALANS:

Escolteu-la i feu-vos-en afiliats!

Escriviu a:

Brasil, 441, Dep. 3

BUENOS AIRES

RESSORGIMENT

ANY XVI

BUENOS AIRES, JUNY, 1931

NÚM. CLXXIX

ABSTENCIÓ LAMENTABLE

Com que en escriure aquest comentari no han arribat encara els diaris de la pàtria que ens informin del resultat i les característiques de les eleccions de diputats a la Generalitat, n'havem de parlar atenent-nos a les poques dades que ens n'ha avançat el cable. Segons aquestes informacions sabem que l'Esquerra Republicana ha aconseguit 25 dels 46 llocs amb què es constituirà l'Assemblea, Acció Catalana 7, Unió Socialista de Catalunya 4 i Lerrouxistes 2. Els vuit llocs que falten per a completar la xifra de 46 ignorem com seran distribuïts.

Com sabem, aquestes eleccions s'han fet amb l'exclusiu objecte d'anar a la redacció de l'Estatut de Govern Català que haurà d'ésser presentat per a la seva aprovació a les Corts Constituents de la República Espanyola. Solament els regidors han tingut vot.

El telègraf ens avançà l'abstenció de la Lliga Regionalista i dels seus grups afins: tradicionalistes i monàrquics. No sabem la causa d'aquesta abstenció. Cui-tem, però, a dir com la lamentem. Hi ha d'haver hagut quelcom de molt important que hagi determinat aqueixa actitud de la Lliga. Tanmateix fins que en sabrem les causes no podrem opinar al respecte. Avui hem de concretar-nos a doldre'ns-en. I volem dir per què.

Els diputats elegits tenen, com ja havem apuntat, la missió d'elaborar l'Estatut de Govern que Catalunya vulgui donar-se, i aquesta missió comporta una responsabilitat tan gran que qualsevol falla, qualsevol vacil·lació, podria ésser de conseqüències irremeiables. Per això és fa necessari que la responsabilitat sigui compartida per tots. Havent d'ésser, l'Estatut, demés, l'expressió genuïna de la voluntat de Catalunya caldria que fos la representació de totes les tendències polítiques de la nostra terra la que acomplís aqueixa alta missió legislativa. En bona lògica democràtica s'imposa aquesta característica. I sense la intervenció de la Lliga, és evident que una força important deixarà de col·laborar-hi.

Hi ha un altre aspecte tant o més important que l'esmentat, encara, que fa més sensible l'abstenció de la Lliga en les darreres eleccions, i és pel que respecta a les Corts Constituents.

Fins ara, després del 14 d'abril, Catalunya havia donat uns prova de soli-

daritat, d'unió, davant el nou estat de coses, admirable. Cap veu no ha desentonat en la clamor jubilar del nostre poble renaixent. La figura venerable de l'estrenu patrici Francesc Macià, veritable pare de la pàtria, es veu aureolada per la unànime adhesió de tots els partits i totes les classes socials de Catalunya a la seva gesta llibertadora. Al voltant del septuagenari il·lustre, espill de patriotisme i mestre d'energia, s'acolla tot el poble. Catalunya li ha atorgat, il·limitada, la seva confiança, i, tanmateix, Francesc Macià hi ha fet honor. En aquests moments històrics, del 14 d'abril ençà, ell és Catalunya.

Ja veieu, doncs, si és de doldre l'abstenció d'un partit polític en l'obra d'elaborar la constitució interior que, en forma d'Estatut de Govern, Catalunya presentarà a les Corts Constituents d'Espanya, com expressió de la seva voluntat. Aquella solidaritat dels esperits, aquella unanimitat de la nostra pàtria, potser es vegi combatuda precisament

per aquesta abstenció lamentable d'un sector d'opinió. Potser sigui això un motiu poderós per a determinar l'hostilitat de la cambrà espanyola de representants contra l'Estatut de Catalunya i qui sap si no serà l'alicient que justificarà altres actituds contràries, impossibles si no s'hagués produït l'abstenció de què ens dolem.

Potser encara es trobi una fórmula d'arranjament d'aquesta situació bon xic perillosa. Potser hi hagi la manera d'arribar a un acord segons el qual es doni participació en les deliberacions i confecció de l'Estatut als representants dels sectors polítics que no es trobin representats en l'Assamblea. Ignorem les possibilitats que hi pugui haver d'arribar a un acord així, ni si és viable. Convençuts que en els actuals moments Catalunya ha de presentar un front sòlid i compacte, molt més davant les Corts Constituents que han de judicar el nostre Estatut, és que apuntem la idea com a possibilitat.

Ara, com sempre, són els sagrats interessos de la pàtria els que ens dicten les paraules i les actituds.

CARTA DE BARCELONA

ANEM seguint atentament el curs d'aquesta radical transformació, amb normalitat per ara, segons sembla.

Hi ha, naturalment, recels; com és ara, va suscitar-ne aquella disposició d'Instrucció Pública per la qual es deia que dels 8 anys en amunt fóra obligatòria l'assignatura del castellà. Els diaris ho varen portar malament i semblava que deia que dels 8 anys en amunt s'empraria exclusivament el castellà. La gent ja va pensar que anava en orris tota la literatura de concòrdia i comprensió. Cal tenir en compte que les disposicions que el Govern Federal Provisional prengui, són provisionals també, i que tant com ens pugui convenir a nosaltres l'anar d'acord, els convé als espanyols. Probablement la ballariena magra també ells, si no ens entenim. Altrament, qui sap si hi hauria república a Espanya encara, si no s'hagués previamment establert a Catalunya. I no hi ha ben res a dir amb les nostres naturals ambicions. Si haguéssim estat més ambiciosos, en comptes de proclamar la República Catalana ¿qui ens privava que el govern que va for-

mar-se a Barcelona prenguéss la nostra ciutat com a cap de la Federació i el nostre govern s'hagués proclamat govern federal? És clar que això no ens interessa i trobo que varen fer santament en arreglar el nostre problema, prescindint d'altres complicacions innecessàries.

El viatge de l'Alcalá Zamora fou quelcom apoteòsic. En realitat, hi havia expressió de sentiments contraposats, que convergien: uns volien demostrar que Catalunya era espanyola, altres que era federal i altres que Catalunya era Catalunya. En realitat, va resultar a gust de tothom: tots guanyant.

Hi ha petits detalls que demostren diplomàcia en els que porten el nostre govern: com és ara, que han deixat prendre possessió de la Rambla als xerraires que us venen un específic contra la cal·lúcie, unes pedres meravelloses per a esmol·lar, unes fulles per a afaitar, etc. Així desvirtuen, agrisen diríem, els grups de comentaristes, algunes vegades derrotistes, que es formen a la Rambla.

Una altra bona tàctica, és que els sindicats obrers emprenguin aviat contractes de treball pel seu compte. Els farà

tenir una major noció de responsabilitat. En part, s'explica la impaciència dels obrers en resoldre els seus problemes; era ben de preveure; els varen prometre tantes coses i tantes facilitats quan la campanya electoral, que ara exigeixen la mateixa simplicitat que es pregonava aleshores!

Una cosa sensible és que els obrers catalans no recuperin la direcció del moviment obrer. Hi dominen els forasters, i jo crec que és això el que ha donat un aspecte tant verinós als moviments obrers a Catalunya. Jo crec que ara vindrà que es normalitzarà.

Ara, caldria que la tramitació fins a passar les Constituents, fos ràpida, per tal de deixar les coses normalitzades com més aviat millor. Ja haureu notat que Galícia està treballant en el seu estatut. ¿Què fa Baskonia? No deuen dormir tampoc, però res se'n sent a dir. Cal esperar que tornaran a treballar tots d'acord, com el 1923.

Fins ara, era bonic de no veure policia ni guàrdia civil pels carrers. Davant de les protestes dels alarmistes, però, que deien que no estàvem prou guardats, ara hi ha policia al capdamunt de les Rambles. Un hom ja se'ls mira amb més bons ulls que abans, pobra gent!

"El Socialista" de Madrid ha publicat un article lamentable. Talment Luca de Tena 100%. Es una pena veure gent tan inexacta, tan incomprensiva i tan animal. És impossible arribar a la concòrdia amb aquesta família. Com a compensació, però, és plaent veure com Galícia, Baskònia, València, Mallorca i cal esperar que aviat Aragó, es belluguen per a situar-se dins del nou estat de coses. Cal esperar que els problemes es resoldran satisfactoriament i que superarem totes les di-

Per l'expressió greu i enèrgica dels rostres, hom rep la sensació que aquest diàleg entre Alcalà Zamora i Francesc Macià, en trobar-se ambdós presidents a Barcelona, esdevindrà històric en les relacions entre Catalunya i Espanya.

ficultats que indubtablement es presentaran, però que interessin tant als altres com a nosaltres superar-les. Us asseguro que per a una república unitària, tant me faria que tornés En Llapissera; així, almenys, tornariem a començar el procés. I els que encara no n'estan convençuts, veurien el difícil que és arribar a una solució harmònica amb els espanyols.

A l'article de "El Socialista", quantes coses se li podrien contestar!...

J. Costa i Bruguera.

Barcelona 8 de maig 1931.

CATALUNYA!

De primer antuvi, quan els cables as-sabentaven la proclamació de la República Catalana a Barcelona, hom vessava alegria: Catalunya lliure, després de set anys del més afros calvari!

Pels carrers, amics i conegut xilens ens donaven llur enhorabona amb xardoroses paraules.

Del caos espanyol havia sorgit la nostra deslliurança... Però, l'endemà, els cables parlaven d'un pacte amb els republicans espanyols i d'una dependència o federació de Catalunya amb Espanya; aquesta Espanya que nomena ministre un Alexandre Lerroux i deixa sortir amb tots els honors i carregat de diners i joies un Alfons de Borbón, responsable directe dels deu mil morts d'Annual.

No, els vers catalans, els qui hem lluitat als rengles separatistes, no podem ni havem d'accontentar-nos amb una llibertat a mitges, amb ésser junyits encara a Castella... O tot o res! deia En Jaume d'Urgell. O ciutadans lliures de Catalunya o homes altius que lluiten amb el cap alt i el front serè fins a aconseguir la veritable llibertat de la pàtria, ço és: la independència.

Per Catalunya, germans!

C. Guterres.

Valparaíso, abril de 1931.

La multitud que va anar a rebre l'Alcalà Zamora sortint en manifestació de l'Estació de França cap al Palau de la Generalitat.

Compatrici: Fes un ús moderat de distintius i llacets. La catalanitat es demostra amb fets, no amb faramalla. Ja parlen el català els teus fills? Vetaci una demostració de patriotisme autèntic.

SALUTACIÓ A DON RAMON

L'HOMME que avui saludem posseeix en grau superlatiu allò que dona categoria a una personalitat. Don Ramon, a més d'ésser pastat amb un do que ja voldrien tots aquells qui creuen que segueixen les seves inclinacions literàries, és una paradoxa, una anècdota i un seguit d'actualitat. És, per dir-ho d'una vegada, l'escriptor castellà de l'hora actual, amb més contingut, amb més possibilitats per a donar a parlar.

Creiem que Don Ramon Gómez de la Serna, que és el nostre home, per poc que vulgués podria fer-se d'un nom universal, perquè la seva mestria li ho permetria, sense esmerçar grans esforços. Les seves produccions, que són una mena de dolçor mesclada amb l'agre del viure quotidià, van avalades per la subtil i ingènua ironia, que traspua com si tingués recança del que vol dir, però que, tanmateix, fan una patxoca que omple de cascavells cada mot d'ell que se'ns posa davant dels ulls.

Don Ramon, que és un home ni molt jove ni molt vell, ha viscut prou per a gustar totes aquestes satisfaccions que vénen a tustar la porta quan un hom té a les seves mans, per fer-ne l'ús que més li plagui, un estre esmolat i fi i una sensibilitat capaç de bastir castells de cartes que s'estimben a la més lleu bufada. Per això, ell, que ha arribat a crear-se un estil propi, tan seu que fins ara no hi ha hagut ningú que l'hagi imitat amb plena gràcia, fa i desfà, i pot dir a raig les més inversemblants de les coses.

De la vida n'ha fet una anècdota, Don Ramon. Per a ell, tot allò que s'esdevé al llarg de les hores i els dies, té un significat que, la majoria de les vegades, de tan frèvol com és no val la pena d'esmentar-ho. És per aquesta raó que ell sols escriu per a embolcallar amb un bri d'ideal l'aixafadora mediocritat dels temps que correm. I ho fa, això sí, revestit d'una unció tan falaguera com la mateixa il·lusió que ell endevina a través de les ànimes que descriu. I sols pel fet de trobar contingut a allò que d'altres menyspreen, per l'insubstancial que és segons llur manera de veure les complexitats de la vida, ja té a favor d'ell una deu de simpatia de primera aigua, que és tot quan es pugui dir.

L'estil de Don Ramon, havem arribat a suposar-nos-el inimitable. Potser aquesta afirmació nostra semblarà una mica exagerada. No, senyors, no ho és; perquè allò que és una substància innata del mateix individu no pot tenir seguidors fidels. Si per cas, pot haver-hi imitadors servils, d'aquells que tot ho xifren en la còpia.

Però deixem això de la servitud literària, per ésser el pitjor dels flagells que rosegua la gent de lletres. Aquesta malura, que és d'una universalitat indiscutible, a dir veritat, no hauria de posar de malhumor ningú. És massa estesa, i, per contra, són molt pocs els qui no arriben a la infracció.

Don Ramon, amb les seves "greguerías", que tenen una sabor d'insubstancialitat dissimulada que fa posar pell de gallina, fa com si diguéssim un procés descarnat d'allò que a ell li interessa d'esmentar, que no és sinó fugir dels camins fressats per a reeixir amb la millor llei en allò que li pertany de ple. Veliaquí, doncs, que ja estem en possessió del secret de l'estil de Don Ramon. Una "greguería" sempre va acompanyada per una puresa d'expressió única. Si a això s'hi afegeix una tria de mots, justos, rublerts d'una gràcia que no té parió, aleshores

ja tenim que les "greguerías" són uns trossets de literatura castellana dignes de figurar en les antologies de l'idioma cervantí.

Ara que Don Ramon és ací, a Buenos Aires, és just que nosaltres li adrecem aquestes lletres a guisa de salutació, que als homes que viuen arborats per la flama d'un ideal de bellesa, cal tenir-los a la vora dels nostres cors, per bé que no sigui d'altra manera.

Altrament, Don Ramon Gómez de la Serna, madrileny fins al moll de l'os, és un amic fervent nostre, dels catalans, als quals coneix i estima. La seva coneixença i la seva estimació provenen d'una mateixa comunió d'ideals. Per això la identificació és més perfecta.

Don Ramon: que la vostra estada en terra americana us sigui propícia. Que hi trobeu molt més del que us penseu que hi ha; i que, en ésser una altra volta al vostre Madrid estimat, pogueu dir d'Amèrica coses que mai no hagin estat dites.

Pere París.

UNA LLETRA INTERESSANT (*)

ESTIMAT germà: Ahir vaig fer-te una remesa de diaris de tota mena que ja tindràs per a llegir una bona estona. A part del que per ells podràs informar-te, deixa'm que, cronològicament, et faci una ressenya de collita pròpia i encara que quan hagi acabat de llegir diguis que m'he fet pesat, perdona la bona voluntat que tinc d'explicar-te unes realitats viscudes, que talment semblen veritable somni: perquè, creu-me Quim, per més que ho toquem i palpem i ho vivim, no ens sabem avenir del succeït.

Comencem, doncs:

Som a la setmana després de Pasqua, del 5 al 12 d'abril de l'any del Senyor de 1931. Diàriament es celebren una infinitat d'actes electorals; la Lliga, Acció Catalana, Esquerra Catalana (Macià), Lerrouxistes, Monàrquics de tota mena, Independents. I encara més menes: Comunistes catalans, Comunistes espanyols, Catòlics, Carlins, és a dir: tota la gama imaginable.

Com pots suposar, restablertes les garanties i amb veritable llibertat es digué tot el que venia bé de dir; es caldejaren

(*) Per tal de donar als nostres lectors una impressió exacta dels fets esdevinguts a Barcelona amb la proclamació de la República Catalana, hem cregut convenient inserir aquesta lletra particular, estrictament familiar. Té la valor de l'espontaneïtat i l'emoció de les coses viscudes. Qui l'escriu, per bé que no ho fes de cara a la publicitat, és un patriota de tremp indomptable i un ferm defensor dels nostres ideals de cultura i catalanitat. — Nota de la D.

els ànims, però els que ja tenim una mica de pràctica de les coses polítiques, el divendres abans de les eleccions endevinem francament el resultat que esdevindria. I és que de totes les candidatures, solament tres eren les que tenien una importància veritat. La Lliga amb la desgraciada actuació d'En Cambó, arribà a fastiguejar la gent. Acció Catalana per creure's amb una superioritat es negà a aliar-se amb En Macià i els seus actes de propaganda eren tan circumspectes, tan aciençats, que la gent desconfià. En canvi En Macià, predicant la guerra santa a la Monarquia, arravatava les masses i una força formidable avançava ràpidament. El resultat fou fantàstic: En Macià aconseguí 25 dels cinquanta llocs del Municipi.

El dilluns dia 13, flotava en l'atmosfera un aire de republicanisme que a tots ens tenia abassegats. Quan, al vespre, sortí la premsa de lluita, ja es preveia quelcom que no se sabia què seria.

L'endemà, dia 14, dimarts, a quarts de dues de la tarda, com un moviment produït per força desconeguda i a una mateixa hora, es presenten a la Plaça de Sant Jaume En Companys i l'Aiguader i Miró a Casa la Ciutat i, simultàniament, En Macià a la Generalitat, i sense compliments ni resistència enlairen als balcons principals la bandera republicana i, al cim dels edificis, la barrada bandera de la Pàtria i al crit de Visca la República!, En Macià proclama l'Estat Català.

El llamp és ço que considerem més vertiginós en el món, però t'asseguro

que no transcorregueren cinc minuts sense que Barcelona tota, absolutament tota, s'enterés que En Macià havia proclamat la República Catalana.

Un riu de carn humana afluí de per tot al centre de la ciutat. En un moment aparegueren al carrer, als balcons i arreu, banderes republicanes i catalanes. Et quedaves meravellat que n'hi haguessin tantes al món. Els crits de Visca Catalunya! i Visca la República! eixordaven l'espai. Els retrats i tota mena de símbols del nét de Felip V sortien pels balcons cap a terra, i, els uns cremats, els altres trossets, aviat no en quedà rastre.

A les tres de la tarda el Palau de la Generalitat estava ple de patriotes voltant En Macià qui, amb una serenitat inexplicable en els seus anys, donava tota mena de disposicions per tal d'enfortir aquell inicial moviment de rebeldia. De seguit comparegué un General (López Ochoa), perseguit per la Dictadura, qui es posà a les ordres d'En Macià. Immediatament els ciutadans s'apoderaren del Govern Civil i López Ochoa de la Capitania. A les set de la tarda la feina ja estava llesta.

Alcalá Zamora, des de Madrid, es posà a parlamentar amb En Macià, i la feina feta per nosaltres a primera hora de la tarda, es féu a la darrera a Madrid.

La nit d'aquell dia 14 és quelcom que mai més s'oblidarà. Em penso que ningú no sopà ni va pensar en fer-ho. La Ràdio anuncià que a quarts de nou la tropa proclamaria la República, i un calfred d'entusiasme arborà tothom. Efectivament López Ochoa, per ràdio, digué: "D'ordre del President de la República Catalana sortirem dues bateries d'artilleria de les Drassanes, per les Rambles i carrer de Ferran, anirem a la Plaça de Sant Jaume i amb els mateixos honors i solemnitats que quan l'antic Règim proclamava l'Estat de Guerra, serà proclamada la República. Després les dues bateries, pel mateix camí, en arribar a la Rambla es dividiran, una cap a la Plaça de Catalunya i l'altra cap al Paral·lel i, sempre amb els mateixos honors, es proclamarà allà la República".

És res l'escriure això, Quim; calia trobar-s'hi. L'emoció, l'entusiasme, és dir, no sé què, però foren uns moments mai sospitats. Si ningú no sopà, em penso que fórem pocs els que dormírem. Què passarà? Era la pregunta unànime.

Dones passà la cosa més meravellosa que puguis imaginar-te. L'endemà, dia 15, parà tot, absolutament tot; no anava ni un vehicle, sols gent, gent a corrua feta, una immensitat de gent llençada al carrer plorant i rient, bojós, veritablement bojós, d'alegria, sense una nota de disbaixa, amb aquell aire tan nostre, aquell

seny que fa miracles. Arborats d'un sentiment de possessió d'una cosa la més desitjada, amb la ferma que mai més ens seria arrabassada.

En Macià, l'Home-símbol, adorat i enaltit per tothom.

Quin dia, germà, el 15 d'abril! Els estrangers, que en aquesta època n'hi ha molts a Barcelona, es quedaven meravellats del nostre poble que donava al món la prova de civisme més gran que mai s'hagi donat.

I a l'endemà, dia 16, la vida més normal que mai; tothom a treballar com si res no hagués passat.

D'Espanya vingueren noves que arreu s'havia proclamat la República amb el màxim ordre. Que els botxins del poble havien fugit ràpidament seguits d'una colla d'indesitjables. Que s'havia format el Govern Provisional en el qual es donava entrada a dos ministres nostres. I que arreu la sensació era de l'ordre más complet.

Seguir pam a pam tots els esdeveniments és quelcom impossible, i els detalls, amb la vertiginosa rapidesa en què les coses s'han desenrotllat, gairebé un no els recorda. Un d'ells: Matí, molt matí del dia 15, estàvem amb En Ballester i altres dels antics lluitadors al Palau de la Generalitat quan es presentà el Coronel de la Guàrdia Civil amb el seu ajudant i, tricorni en mà, ens demanà per D. Francisco Macià. L'acompanyàrem al despatx presidencial. En Gassol ens féu entrar, i en ésser davant d'En Macià aquell Coronel, quadrat, digué: "A la orden, mi Presidente", i, així quadrat, En Macià li féu senya que esperés. Al cap de més d'un quart d'hora el rebé el President i li dictà una sèrie d'ordres, unes verbals i altres escrites, i aqueil Coronel, tal volta un dels molts que en altre temps perseguiren el senyor Macià, inclinà respectuosament la carcanada i amb el "a la orden mi Presidente" es retirà.

Altra nota: Des del primer moment dels esdeveniments ni un sol dels processats de Garraf no faltà al costat d'En Macià, discretament armats, però disposats a tot. Altra: De bon matí del 15, tot un regiment d'artilleria desfilà pels principals carrers amb un cartell amb el retrat dels fusellats a Jaca. El pas d'aquest regiment provocà una sèrie d'aplaudiments de la multitud que els omplien de flors. Altra: El mateix dia 15, que tothom tancà els establiments, en quasi tots hi havia el mateix rètol: "Avui Festa de la Pàtria". Altra: A la tarda del diumenge dia 19, caigué sobre Barcelona una calamarsada d'aquelles que hom recorda tota la vida. Aquesta serà recordada com "aqueila" calamarsada de

l'any de la República". Durà més de tres quarts i quedà un gruix de cinc dits de pedra atapeïda que en molts llocs durà fins a la tarda del dilluns.

Els demés dies s'anaren desenrotllant els esdeveniments amb un ritme normalíssim excepció feta del divendres dia 17 que corregueren aires poc falaguers respecte a l'actitud del Govern de Madrid. Vingueren a Barcelona tres ministres i, gràcies a la serenitat i tacte d'En Macià i els seus homes, s'arribà a l'acord. Catalunya serà regida per l'antiga Generalitat desfeta per Felip V. Tindrà la cooficialitat de l'idioma i altres diverses prerrogatives seran nostres novament. És clar que aquella llibertat estricta, tan desitjada, no la tindrem encara, però oïdà!, de moment.

Ahir, diada de Sant Jordi, tornàrem a vibrar amb aquella màxima catalanitat nostra. La vella bandera de la Unió Catalanista, la que les dones Catalanes, l'any 1900, a Poblet, ofrenaren a la Junta Permanent, fou portada amb tota solemnitat al Palau de la Generalitat a retre homenatge al President, i entre aquest i En Ballester, actual President de la Unió, es canviaren patriòtics parlaments que aixecaren la multitud congregada a la Plaça de Sant Jaume, entusiasme que culminà amb el càlid parlament d'aquest xicot, veritable artista de la paraula, En Ventura Gassol.

En la diada d'ahir la barrada bandera lluí en gairebé totes les balconades de Barcelona; fou un dia de joia inexplicable.

Altres detalls: El Passeig de Gràcia canvia el nom per Passeig de Pi i Margall; el de Sant Joan, des de l'Arc de Triomf fins a la Diagonal, pel de Passeig de la República; l'altre tros, fins a la Travessera, Passeig de Galan; la Diagonal es dirà Avinguda del 14 d'abril; la Plaça de Sant Jaume, Plaça de la República, i la Plaça Reial, Plaça d'En Macià.

I ara, finalment, un comentari purament personal: Estic content de tot. Tinc una veritable confiança en les coses. Sóc optimista de debò i cada dia més en veure que homes d'aquells integèrrims i tan nostres es sumen amb veritable entusiasme a l'obra d'En Macià. Només m'empipa la bandera republicana, no l'ideal republicà, perquè és aquella mateixa que els lerrouxistes ens fregaven sempre pels nassos.

I prou per avui. Em Sembla que la llauna ha estat de consideració. Una estreta abraçada i Visca Catalunya Lliure!

Joan.

Barcelona, 24 d'abril 1931.

EL POETA I L'IDEAL

PELS innombrables jardins que encatifen i fan tan suau l'hospitalària Bèlgica, ens sembla veure, copsada entre ratlles dels seus versos infinits, l'ànima errant encara, del cavaller inspirat. Ens sembla que han de quedar entre les flors primaverals les paraules del qui hi ha passat anys d'exili sentint al lluny l'enyorança del caliu pairal cantant, amb tot, la bellesa que el seu esperit sent en les prades, els arbres i el cel amb les boires.

Tinc un record finíssim del pelegrinatge que féu el poeta Ventura Gassol amb el cabdill Macià per aquestes terres americanes. Recordo la seva veu i la forma de pronunciar les paraules i aquelles que li eren més usals. El sento reprendre tonades clàssiques tot caminant enllà de la nit, sortint de mitings i vetllades, pels carrers de Buenos Aires. Recordo que una nit sortint del Casal Català, que és l'orgull de tots els catalans, cantava trosos de Beethoven després d'haver-nos recitat al voltant d'una taula amical algunes de les seves belles esparses, d'aquella manera suau, espaïant les paraules com si a cada una hi posés un tros de la seva ànima...

"Copa de llum, Nenúfar..."

Sento — jo que soc argentí i estimo la meua Buenos Aires com a ciutat — sento unes paraules d'ell lloant-la en la serenor de la nit, prop l'estàtua de Rodin, al Congrés, copsant de la ciutat cosmopolita i hospitalària els replecs anímics.

Tenim presents l'alegria i fruïció que van donar-li els llibres que va trobar a la biblioteca de casa, proveïda d'anys enllà, entre els quals li semblava retrobar vells amics temps ha no vistos. Entre ells va llegir amb molta delectança un estudi crític de Cebrià Montoliu sobre el gran poeta Nord-Americà Walt Whitman.

Parlava unes voltes de literatura, altres de filosofia, de folk-lore, de música, i, fàcilment, de qualsevol tema, atenent sempre el plaer del seu interlocutor.

* * *

Ell s'havia subjectat, pel seu ideal d'alliberació de la Pàtria Catalana, a la disciplina quasi militar que comportava l'organització del Partit Separatista Català que va dur a terme la gesta de Prats de Molló la qual s'ha titllat d'esbojarrada en molts sectors d'opinió catalana, però que ha estat possiblement la veritable guspira de l'actual moviment.

En Ventura Gassol és va subjectar a aquella disciplina tot i que, essent un esperit artista, necessitava llibertat abso-

luta per a la creació. Ell que, essent artífex tan gran de la paraula, hauria pogut mantenir-se prop de les persones que estima vivint amb tranquil·litat i comoditat. Però rebel, s'exiliava per a no sentir-se vexat. Perquè un esperit com el seu sent l'ideal amb una impetuositat sensitiva que l'impedeix d'amidar els sacrificis i calcular el propi interès. Un esperit de poeta sent l'ideal de diferent manera que l'esperit del cabdill, però amb la mateixa intensitat històrica benefactora de la Pàtria.

El poeta Gassol ha viscut durant tot el temps de la dictadura subjecte a una disciplina i allunyat de les comoditats i

benaurances de la glòria, no podent publicar ni tan sols un article en els periòdics de la Pàtria, ni estrenar les seves obres als teatres de Catalunya.

Però ara, en tornar a Catalunya, la seva paraula càlida i intel·ligent ha arborat les multituds catalanes i ha fet que fossin majoria els catalans que han comprès i han ajuntat llurs voluntats a la dels grans exiliats per a fer-los reeixir en la gesta alliberadora.

La grandesa del sacrifici del poeta Gassol és sols comparable a la del patrici Macià i sols comprensible coneixent-los i coneixent així mateix els seus, encara que sigui de lluny. Coneixent el dolor de viure'n allunyats i l'amor que senten per Catalunya.

J. Llorenç i Bassa.

Instant memorable en què la bandera de la gloriosa Unió Catalanista, confeccionada per les dones catalanes fa un quart de segle, és portada triomfalment al Palau de la Generalitat per tal que presideixi la Festa de Sant Jordi, el primer any de la resurrecció de la Pàtria.

L'HOME

A mesura que passen els dies d'ençà el 14 d'abril i els esdeveniments a Catalunya i a Espanya es succeeixen amb vertiginosa velocitat, camí d'una normalitat que satisfaci els nostres ideals immediats, la figura egrègia de Francesc Macià pren més relleu i les seves qualitats d'home de govern van manifestant-se d'una faísó meravellosa. El tacte, la prudència i, ensem, l'energia amb què el President de Catalunya aconsegueix en aquests moments històrics, difícilissims, la seva missió llibertadora, mereix l'aprovació de tots els catalans i l'admiració de tothom. Tanmateix aquells que negaven al cabdill de Prats de Molló aptituds polítiques, han de reconèixer, ara, que anaven molt errats d'osques. En Macià s'ha revelat un diplomàtic sagaç i un home de govern de gran envergadura.

Ja en proclamar, simultàniament, les dues repúbliques, a Barcelona, va demostrar estar posseït d'una visió política no gens comú i d'un sentit tàctic ponderable. Si s'hagués deixat portar per l'entusiasme, si no hagués estat més que el "cap calent" amb què el batejaren els catalans empatxats de seny i de prudència que ara han de rosegar a París un exili vergonyós, ningú no li hauria privat de proclamar la República Catalana, separada d'Espanya. La seva àmplia visió política, el sentit de responsabilitat ensem, li assenyalaren, però, un altre camí i, gràcies a això, avui Catalunya està situada en un lloc que ningú no somnia; gràcies a la tàctica del cabdill, avui ens trobem amb la realitat d'un govern propi que ningú no s'atrevirà a arrabassar-nos i en camí d'aconseguir la independència absoluta si el seny i l'esperit de justícia dels espanyols no contraresten aqueixes veus que s'alcen en masses indrets d'Espanya, partidàries de mantenir l'absorció contra els justíssims anhels de llibertat catalana.

Per una curiosa paradoxa, aquell qui era titllat de visionari, l'idealista que no tocava de peus a terra, es troba avui presidint una realitat de govern per tothom reconeguda: la gloriosa Generalitat de Catalunya, obra única i exclusiva d'ell. En canvi, el cabdill de l'oportunisme, el polític de les realitats i del tecnicisme, l'estadista que ens havia de fer feliços mitjançant la consolidació de la monarquia espanyola, s'ha exiliat davant l'enorme fracàs de la seva tàctica, del seu oportunisme i de la seva famosa política de realitats.

Que En Macià és un home que toca de peus a terra, un bon polític i un governant meritori, n'ha donat proves a manta durant aquests dos mesos escassos

que presideix els destins de la nostra pàtria. I que és un zelós guardià de les llibertats nacionals catalanes ho demostra cada dia. Suara mateix ho ha patentitzat en contestar serenament i amb valentia màxima, certes insinuacions provinents de Madrid segons les quals ell, en nom de Catalunya, acceptaria ço que determinessin les Corts Constituents respecte al problema català. La resposta del cabdill de la dignitat i de la llibertat del nostre poble, ha estat ràpida, clara i terminant: Catalunya acceptarà la decisió de les Corts Constituents si aquestes aproven l'Estatut de Govern que s'està elaborant. Però si, per contra, les Constituents refusessin la seva aspiració a regir-se per si sola dintre l'Estat federal espanyol, aleshores Catalunya no podria acceptar la tal decisió i el separatisme es desfermaria més greu i més amenaçador que mai.

L'actitud del digníssim President de la Generalitat de Catalunya, diuen que ha causat sensació a Espanya. Ho creiem. Espanya encara no es dona compte del que representa pels catalans la qüestió de govern propi. La majoria dels espanyols creuen que dintre el nou règim de llibertat implantat amb la república, Catalunya, Bascònia, i Galícia hi poden viure a pler. Els costa d'entendre que els pobles que com Catalunya tenen consciència de la pròpia personalitat nacional, per tal com són una realitat ètnica i històrica i posseeixen un idioma propi, una cultura pròpia i uns costums peculiars, necessiten quelcom més per a poder desenrotllar les seves energies; necessiten l'instrument de govern adequat a les seves particularitats sense el qual la seva vida no pot seguir el curs normal. La majoria del poble espanyol no té encara despert el sentit de la comprensió d'aquests problemes de llibertat i molt ens temem que aqueixa incomprensió, a desgrat de l'actitud comprensiva dels homes que constitueixen l'actual Govern Provisional de la República, sigui la nota predominant en les deliberacions de les Corts Constituents que hauran de pronunciar-se respecte l'Estatut de Govern Català.

Catalunya, per boca de Francesc Macià, ja ha avançat quina serà la seva actitud davant d'un probable refús. A Espanya toca ara dir-hi la darrera paraula. D'ella depèn la solució del greu problema català, pesombre constant de tots els governs.

Aquesta vegada, com sempre, d'ençà el 14 d'abril, Francesc Macià ha sabut interpretar els anhels i el pensament de Catalunya. És l'home que ens mancava. Evidentment.

H. Nadal i Mallof.

ESQUEIXOS

EL cop d'audàcia d'En Macià, que va tenir la inapreciable virtut de guanyar temps en benefici de les aspiracions seculars del nostre poble, sols podrà jutjar-se d'una manera: que de tan oportú com va ésser, fins ha arribat a la categoria d'un fet històric cabdal.

Si Macià, el dia 14 d'abril, no va a l'Ajuntament de Barcelona a imposar la força inapel·lable del vencedor, els esdeveniments polítics, a Espanya, haurien seguit, tanmateix, el ritme accelerat que van prendre. Vol dir, doncs, que, sense Macià, potser no hi hauria hagut Generalitat de Catalunya per molt de temps.

La seva presència en el lloc on era possible fer valer, amb èxit, la voluntat del poble, va donar a les seves aspiracions caràcter d'un pronunciament nacional català.

Ara que el rei de les simpaties populars ja ha deixat l'ofici de conculcador de la voluntat del poble espanyol, per a emprendre el lucratiu mester d'hoteler de balneari, serà bo de recordar que, durant la dictadura, va haver-hi un escriptor català que va descobrir les vel·leïtats que tenia el Borbò per aquesta classe d'activitats.

Va fer una comèdia, "Vacances reials", molt plena de malícia, on descrivia el procés d'un afer de ruleta, aparellat a d'altres assumptes de la mateixa elevació moral.

Les representacions van ésser tan poques com van tardar a descobrir l'autenticitat real del personatge, que va ésser al cap de tres dies.

I l'escriptor, després de tot, no anava gens errat. Perquè, la veritat del que ara va a fer l'ex-rei li dona tota la raó. Aquest estiu europeu, farà la vida agitada dels cavallers qui es dediquen a l'honorable ofici de treure els diners de la butxaca d'altri, amb tota l'elegància possible.

Els diaris catalans, posteriors a la proclamació de la república, vénen saturats d'un esperit de comprensió hispànica remarcable. Això vol dir que, una vegada rebentada la vàlvula de contensió monàrquica, sembla talment que les actituds intransigents no tenen raó d'existir.

L'esperit democràtic que informa, en els moments actuals, la vida d'Espanya, és un antídoto prou suggeridor de nous corrents que, potser, faran el miracle somniat per molts, de la germanor peninsular.

L'exòde de l'exfamília reial espanyola, va tenir també els seus trets còmics; d'u-

una comicitat, però, que s'apropava al grotesc. L'ex-reina, aquesta bona senyora anglesa, rossa panotxa, que al dir de la gent, que la coneixia personalment, era d'un tarannà força atractiu, va sortir del palau reial amb la creença que l'havien d'agafar els revolucionaris i que li haurien fet, si fa no fa, allò que va haver de sofrir Maria Antonietta.

No va passar-li res, com és sabut, ni a ella ni als seus fills. I ella esperava ferventment ésser una víctima de la plebs, que udolava com una dula de llops, feia córrer...

Per això, mentre esperava el sacrifici, asseguda a unes pedres de la vora el camí ral, displicent, fumava una cigarreta, signe evident que hauria estat capaç de donar els llumins, si per cas els revolucionaris no n'haguessin tingut a llur disposició. Que hauria estat el comble del desinterès, sí, aquesta actitud de la dama.

Però va haver-se d'acontentar a fer el viatge amb la màxima seguretat fins a la frontera.

*

Hi ha escriptors que, posats a dir, són capaços de depassar els límits, en allò que fa referència a jutjar situacions que atenyen solament a la vida interior dels països on s'esdevenen.

És que, la gent de ploma, per regla general, és predisposada a magnificar els fets de tal manera, que, sense dir ni gall ni gallina, en té prou amb un bri per trenar un fuet.

D'això prové que, suara, un escriptor català dels de primera línia, hagi perdut l'oportunitat de venir a aquestes terres a desempenyar un càrrec de màxima importància. L'haver estat, potser, massa explícit en els seus judicis, li ha barrat la porta d'accés.

*

A Madrid, i a d'altres ciutats espanyoles, hi ha hagut crema de convents. A dir veritat, això de calar foc a edificis que se suposa que són antres de conspiració i de vida tèrbola, és propi que succeeixi. Quan a un poble li han bescantat que la caiguda de la monarquia fóra una catàstrofe de magnituds inaudites, és necessari de posar-li davant dels ulls els exemples.

*

La família militar de la monarquia està en plena liquidació. Dels 280 generals amb què comptava l'exèrcit espanyol, a hores d'ara, una bona porció d'ells ja està passada a retir absolut, perquè se'ls ha donat aquesta oportunitat.

L'oficialitat, que per si sola hauria bastat per fer possible allò de l'exèrcit acadèmic, ja que arribaren molt a la vora dels trenta mil, també ha estat invitada a seguir les petjades dels generals, que

tot plegat, no és altra cosa que desinflar el globus del militarisme.

*

La diada de Sant Jordi, enguany ha tingut, a Catalunya, una significança especial. Ha estat celebrada en plena llibertat, com en els temps llunyans en què la nostra terra posseïa tots els atributs del govern propi.

En aquesta ocasió, que és la primera de la nova era, tot just iniciada, el poble de Catalunya ha pogut dir ben fort que l'època de l'oprobri i de l'esclavatge vergonyant, per a ell, ha passat al calaix de les coses pretèrites.

D'ara en més, tots els anys, aquesta efemèrides serà un complement d'allò que s'ha aconseguit a còpia de lluites aferissades i de fe en l'esdevenidor de la pàtria.

*

Els periòdics de la diada del Sant, com és natural, porten un contingut saborós a més no dir. D'entre ells es destaca "La Publicitat", que ultra la copiosa informació que fa referència a la festa, publica una estampa al·legòrica que és tot un esplet de gosadia caricaturesca, perquè, en aquesta ocasió, el drac no és altre sinó l'ex-rei d'Espanya, dibuixat sense gaires miraments, d'aquella manera que dóna a l'expressió un contingut que ja voldrien tenir-lo més de quatre braus en el moment que surten a la plaça per ésser investits pels torejadors.

Si per cas l'interessat arriba a veure's la pròpia caricatura, ben segur que farà petar les dents, no pas de ràbia, sinó de tenir davant un diari al qual hauria pogut suprimir, només que li hagués vingut de gust.

*

La qüestió de l'ensenyament català a les escoles de la nostra terra, és un fet. Aquesta conquesta primordial, que en temps de la dictadura era un somni que sols niava en la ment dels patriotes de cor, ara s'ha tornat realitat que eixampla els cors i fa possible allò que, en certa manera, ha estat la raó d'ésser del nostre desvetllament nacional.

Deu fer goig de veure els infants de Catalunya quan pronuncien les primeres lletres en català! I els mestres? Perquè al magisteri de la nostra terra el sabem amarar d'amor per la llengua materna. Vaja: tot plegat dóna ganes de trobar-s'hi i poder dir a infants i mestres: "Vosaltres rai; heu nascut dintre el signe de la llibertat. Nosaltres, ara fa trenta anys, ens havíem d'acontentar amb la llengua forastera, si volíem aprendre una mica de lletra..."

*

Es clar que era necessari que hi hagués aquest canvi tan profund en la vida del

poble hispànic. Quinze centúries de poder reial absolut és molt per a la paciència d'una nació. Per això hi ha hagut com una mena d'alliberament col·lectiu, allò que ha fet tremolar de joia i d'emoció els ciutadans de la nova república.

Perquè, si no ho sabeu, fa goig de llegir damunt els diaris el qualificatiu de ciutadà que hom dóna als que abans no eren sinó súbdits d'un reialme sense ànima.

*

Insistirem en allò de la crema dels convents. L'acte de calar foc a una propietat privada, com són les cases on resideixen les comunitats, ja representa un fet vandàlic. La fòbia de la plebs, si per cas va ésser la causant de la crema, a fi de comptes, no ha anat a parar enlloc.

Fet i fet, això, ens ha refrescat la memòria d'una altra crema que va ocórrer per lla l'any nou, a Barcelona... Cosa en la qual, aquesta vegada no ha insistit.

*

Malgrat de tot, no cregueu, la república no deixa de tenir els seus enemics. Per poc que furguéssim, en trobaríem a grapats. Però, no temeu per llurs activitats: són de la pasta dels qui viuen amb la creença, arrelada o no, que el nou règim implantat a la Península acabarà com la primera república, que va ésser afusellada per l'espatlla, com qualsevol delinqüent vulgar. No. Això, pel que fa referència als enemics interiors, és possible que no succeirà.

Qui més lluitarà en contra del règim, seran els eterns enemics de tot allò que significa ordre i llibertat, que no és com l'ordre que havia imperat fins ara a Espanya.

*

Ara com ara, la nova organització estatal, tant a Catalunya com a la resta de la Península, s'aferma cada dia. Porta camí d'arribar ben aviat a una total transformació en tots els ordres de la vida. Si s'aconsegueix capgirar de cap i de nou el treball pacient de la monarquia, que consistia a dividir els pobles ibèrics en benefici propi, vol dir, de dominació, vindrà una època en què no hi haurà sinó germans, a les terres de l'antic feu borbònic.

J. Grau-Elies.

Ésser soci de la benemèrita Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, constitueix un timbre d'honor i una bella executòria de patriotisme.

Mai no és tard per fer-se'n soci. Quota mínima trimestral \$ 2.—

DESPRÉS DE LA VICTÒRIA

Encara van els ecos vagarosos;
com tels de boira van, pels cels de juny;
de dies, els fereix la solellada,
l'estrella errant, de nits, que s'hi esmuny

quan fa una ratlla palpitant, encesa,
com un esquinç ferint la immensitat;
imatge d'aquella hora benaurada;
imatge d'un sol crit de llibertat;

d'un instant, com el sol, de llum i vida;
crit arborat, que un poble respongué:
estel errant, immens, que ens enardia,
que hem de sentir-lo fins l'halè darrer.

Dinden encara els ecos vagarosos
d'aquell càntic de glòries, infinit.
Tota una pàtria antiga es desvetllava,
tota es dreçava en aixecar-se el crit.

Tot un pòsit de segles s'hi abocava;
tot l'amor de qui ens duia fins ací:
tota la sang, que es torna terra i aire
i herba tendral i neu i rajolí...

Tot un amor que dins dels cors s'ajoca,
responement d'un variat cantar.
I un anhel d'avenir, tot esperança,
i uns ritmes nous, fervents, del despertar.

Aquell ungit Senyor, testa argentada;
la veu de l'Inspirat del gran voler;
el plor dels ulls de multituds ferventes;
el sacsejat sentir d'un clam sencer;

i encara el gran dalser que tot ho ajunta
i el despertar de noves passions;
la resposta a la pàtria, retrobada,
i aqueixa escala d'incomptats graons...

Ai, corona d'espines, ben estreta,
que ets dels ungits el guasardó i el llor.
Fés que la pàtria facin venturosa,
ja que així els ensagnantes testa i cor!

Gràcia B. de Llorenç.

VISIÓ NOCTURNA DE LUTÈCIA

Vertical, l'Obelisc dreça la glòria
dels segles exhaurits. L'estel polar,
des del zenit, difon l'astral victòria
de la celstia multisecular.

Plaça de la Concòrdia, flor del Sena
i encís del món. — Oh epifania!... Al fons,
la columnata de la Magdalena
saluda, al cel, les constel·lacions.

La nit adora la Ciutat llatina
i el cor s'hi lliura amb passió immortal.
Les gemmes estel·lars, són la divina
corona que ceneix l'Arc Triomfal.

L'augusta Arcada, on l'esperit de França
recobra força en ales del futur.
Oh dolça França, màgica esperança
que París canta en el nocturn atzur!

Dins la nit s'estilitza tota idea;
fulgura l'urbs com en un jubileu,
mentre, erètil, se'n puja a l'assemblea
sideral, l'alta fletxa de la Seu.

J. Tharrats.

Girona, 1931.

INCOMPREENSIÓ, ENCARA

EL principal obstacle per a la consecució de les llibertats catalanes —s'ha dit— ha estat salvat amb l'enderrocament de la monarquia espanyola. Els homes de la República, ultra els principis liberals que informen llurs credos polítics, tenen el compromís, contert a Sant Sebastià, de donar satisfacció als anhels i a les necessitats de Catalunya d'ésser àrbitre dels seu govern interior.

Tanmateix és veritat que el nostre plet, gràcies al gest valent de Francesc Macià, ha entrat en vies d'una solució, però d'ací a què vingui aquesta solució han de passar moltes coses i no fóra estrany que tots plegats ens sorprenguéssim davant d'una virada en rodó.

De moment, la situació plantejada al govern de la incipient República espanyola, hagué d'ésser acceptada. Ben aviat hom tractà de regatejar-nos els guanys. La república Catalana, instaurada per En Macià, hagué de canviar de nom: res de República i res d'Estat Català, que

feien coïssor als ulls dels espanyols i podien determinar greus perills a la naixent forma de govern. L'antic i gloriós nom de Generalitat de Catalunya fou reposat i tothom d'acord, pel moment. Pocs dies després, de Madrid bufaren vents adversos davant l'actuació dels homes de la Generalitat. Calia adoptar una altra paraula per a designar els ministeris del Govern Català. I s'adoptà la de Conseller. Aleshores el Conseller d'Economia i Treball es lliurà a la solució dels problemes socials plantejats a Catalunya i anà a Madrid a sol·licitar certes atribucions. A Madrid els hi negaren, al·legant que eren coses d'incumbència del poder central. El president de la Generalitat recaba després autorització per a procedir a normalitzar la vida dels Ajuntaments i obté també resposta desfavorable. Tot això quant al govern.

Quant al poble, en general hi ha viva una atmosfera de recels, de desconfiançes i de rancúnies que pressagien mals avençaments. Cambres de Comerç que amena-

cen amb el boicot als productes catalans; particulars que s'avencen i ja fan efectiu el tal boicot; premsa que es mobilitza contra les aspiracions de Catalunya: "El Debate". "A B C", "El Socialista"... Anticatalans d'història que renoven els seus atacs sistemàtics: Royos Villanovas, Praderas, Emilianos, Martins i Fernández, etc. i, per damunt de tot, l'espectre del nefast règim caigut, de la monarquia borbònica que plana damunt l'horitzó espanyol com una amenaça si es tracta de fer efectives les justes reivindicacions catalanes.

Catalunya, com sempre, resulta el cap de turc, el blanc de totes les ires de ponent. Els uns per atavisme de raça; els altres per egoisme. Aquells per incomprensió, aquests per conveniència, el cert és que els tristos vaticinis d'una concòrdia impossible que hem vingut exposant damunt d'aquestes pàgines, es van complint. Amb Espanya, hem dit, no ens hi podrem entendre mai. I, tanmateix, els fets ens van donant la raó. Adhuc

amb aquells que hi estarien predisposats, no ens hi podem entendre, per tal com llur comprensió i llur desig d'unió i harmonia amb nosaltres, han de cedir davant l'actitud de la gran majoria contrària a les llibertats de Catalunya. En ténim l'exemple amb els homes que constitueixen el Govern Provisional de la República espanyola. Tret dels dos ministres catalans, tots van modificant el seu anterior punt de vista i, avui un, demà un altre, van manifestant-se disposats a mantenir l'hermetisme del poder central contra les nostres justes peticions de llibertat.

Als catalans no ens tocarà altre remei si volem gaudir de la llibertat a què tenim dret, que emprar la violència. Sempre ho havíem sostingut abans d'ara, però l'adveniment de la República a Espanya i el crit d'En Macià a Barcelona, ens havien fet concebre esperances en una

possible entesa cordial que permetés als dos pobles conviure dintre un règim de llibertat i de mutu respecte, tal com s'havia convingut a Sant Sebastià. Aquell pacte, però, va en camí de veure's maulurat. I, tanmateix, hom no podrà pas acusar Catalunya de no haver-lo mantingut fidelment. Són els espanyols amb la seva tossuda actitud adversa i incomprensiva, que ens empenyen cap al separatisme i a les seves conseqüències. Si les Corts Constituents recullen, com sembla que faran, l'esperit d'hostilitat que satura l'ambient d'Espanya contra els drets de Catalunya a la llibertat, s'obrirà sens dubte una nova era de lluita aferissada i el corrent separatista reaparixerà més fort i més perillós que mai. I, posades així les coses, no serà Catalunya la més perjudicada, ens sembla.

C. Solà i Vilanova.

ARTISTES CATALANS QUE TRIOMFEN

L'aportació catalana al Saló Argentí de Pastel·listes es reduceix, enguany, que nosaltres sapiguem, a un sol nom: F. Pascual-Ayllón. Un sol nom però una obra copiosa. El pintor català ha estat honorat pel Jurat amb la cessió d'una

El pintor F. Pascual-Ayllón.

sala especial per a la seva producció. Ultra això, se li ha atorgat un premi: el del Jockey Club. Tanmateix l'honor concedida a l'artista és completa. És d'aquelles glòries que afiancen un nom i solidifiquen un prestigi. F. Pascual-Ayllón ja és, a Buenos Aires, considerat un dels artistes de primera fila. S'ho ha guanyat a força de treball i de lluita. A força d'estudi i de perseverança.

La crítica d'art és unànime en reconèixer els mèrits del nostre compatrici.

No volem ésser nosaltres qui en faci l'elogi. Sempre té més valor el parer aliè per tal com és lliure de passions. Siguin, els crítics argentins qui parlin avui de l'art del nostre connacional.

El de "La Prensa" ha dit:

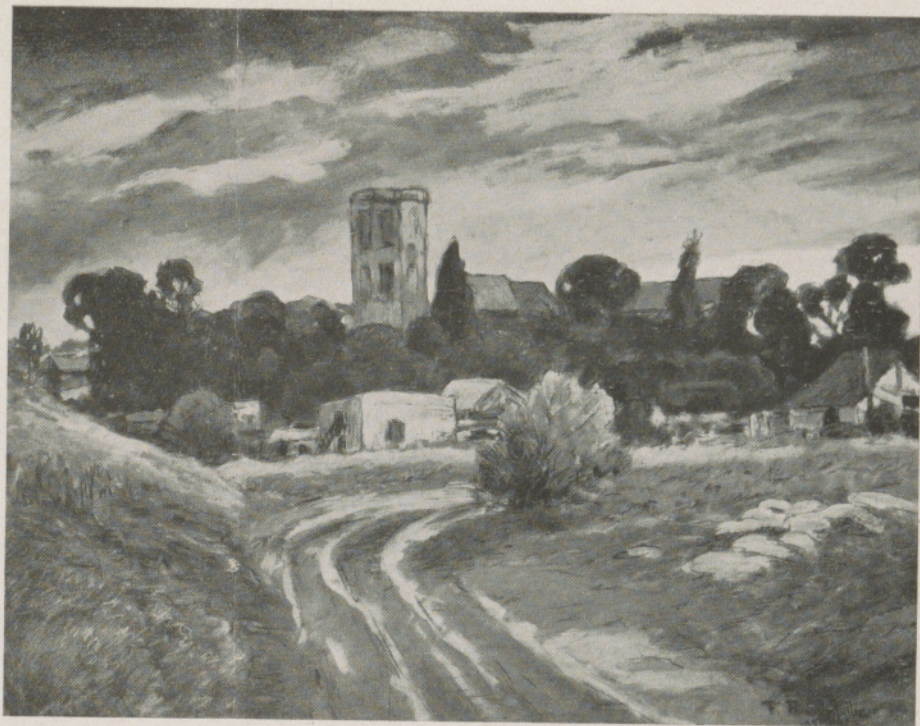
"Pascual Ayllón es uno de los primeros nombres que debemos señalar en el conjunto de la muestra. Se ha renovado completamente; esto es, en el espíritu y la forma de su pintura. Con depurada sencillez de estilo expresa ahora las mis-

mas cosas que contó otras veces — paisajes humildes, árboles y nubes — pero las cosas parecen nuevas por el sugestivo poder de la síntesis plástica. Nunca fué más puro que hoy su meridional lirismo de belleza. Ya no se extraviaba en subterfugios retóricos sino que pasa directamente del espíritu a la pintura dejando de lado todo lo que resulta superfluo en la transcripción directa de la imagen.

"Temperamento artístico hasta más no poder, Ayllón ha encontrado por fin, tras largas y pacientes investigaciones, una manera adecuada a su sensibilidad. No aludimos a esas labores de monotipia que podrían no ser más que un agradable pasatiempo de artista, sino a lo que ellas expresan como representación plástica del mundo. Mañana podrá pintar con otra materia y el resultado será el mismo. Lo que alabamos hoy es la emoción y el estilo de su arte; esa nueva manera de transcribir el color y la forma de las cosas, esas rosas tenues, esos verdes azufrados, esos cristalinos azules con los que canta su lirismo de pintor."

Veieu com parla el crític de "La Nación":

"En este buscador inquieto el cambio importa superación. Con la técnica amplía los géneros. Al paisaje —rural y urbano— añade hoy la naturaleza muerta. Nunca había presentado Ayllón un conjunto más variado dentro de la unidad que supone la cohesión del estilo. Su paleta no había alcanzado mayor riqueza ni mayor fineza. El nocturno de gama

"Entrada a la Vil·la", tremp i pastell, una de les obres d'En Pascual-Ayllón, que figuraven a l'Exposició.

azul, el efecto atmosférico de entonación gris, la nota cálida, el motivo de acentuadas oposiciones, el tema de viva policromía, el rincón doméstico de tonos bajos, las "Flores", aquí, las "Cercanías de Puente Alsina" más allá, "La iglesia de plátanos", o "Las parvas en Morón", o el "Paisaje" de la misma zona, o el "Atardecer en el arrabal", o "Día lluvioso", o "San Telmo", o la breve serie de "Calles" bonaerenses, todo ello visto con mirar penetrante y resumido con la emo-

ción de un artista que ve porque siente y expresa porque "vive" la constante actualidad de su obra. Los títulos bastan por sí solos para dar una idea de cómo se multiplica este pintor de tan noble capacidad comunicativa. Con esta obra Pascual Ayllón se coloca en la línea avanzada de nuestro arte."

Ja no ens cal sinó felicitar d'ací estant el nostre amic i excel·lent artista, per l'èxit aconseguit.

que s'havia amagat a la sina. L'home, encara més àvol, somrigué:

—No és prou! No és prou per salvar-te!—li deia sorneguerament. Veia que el tenia agafat per la nou del coll, i que si volia li faria donar tot.

—No portes altres coses a més de les que es veuen, murri?—I el palpà, cobejós. El minyó s'havia entortolligat al cos diverses peces de seda, com vels, mocadors, faixins amb serrells daurats; i arran del ventre, talment els nostres pagesos que fan butxaca de la faixa llur, hi havia un niu on es calentejaven mants joiells.

El jueu rigué d'aquella descoberta:

—Ah, lladre!—exclamà—. Això ja és massa! Això són els joiells de la muller del marxant! Vaig a denunciar-te!

Ansaris caigué de genolls en terra. Les llàgrimes li regalimaven cara avall, fins a les mans del despiedat, el qual es feia més inexorable com més creixia l'espai del minyó. Aquest, jugant-s'ho tot per la vida, car els ulls del jueu li feien tanta por com la mort, li oferí tot el què portava.

El jueu va fer una rialleta pietosa:

—I què en faràs de la llibertat, si no sabràs on anar a menjar? De totes maneres et perseguiran, com no tindràs on fugir, t'acorrallaran, i llavors em delataràs...

Ansaris es veia més perdut que mai; es penedia del seu furt insensat. Llavors l'home, veient-lo ben confitat entre la por i el penediment:

—Torna a casa el teu amo—li digué—. La lluna encara no ha davallat a la mar; "ells" encara dormen, ningú no et veurà. T'arrauleixes al teu recó fins que ells es lleven; tu encara segueixes fent l'adormit. Llavors s'adonaran que han entrat lladres... —I arrabassant quatre o cinc pedres del mur ruïnós i fent-les caure a terra, afegí: —Veus? Els lladres hauran passat per aquí...

—M'acusaran de còmplice...—féu Ansaris tímidament.

—Segur que sospitaran de tu. Però ningú no ho podrà provar...

—No podrien entrar lladres sense passar pel meu costat. I, per forçar la porta, farien un soroll que jo, més que ningú, hauria de sentir.

—Un llamp que caigui devora un infant de quinze anys, no el desvetlla del seu son de pedra.

—Em portaran davant els jutges.

—Et deixaran anar; no hi haurà proves contra tu.

—L'amo em baldrà a cops.

—Això és segur. Cal aprendre de suportar els cops, quan s'és pobre i desemparat. Els cops són una lliçó per l'home, i tal vegada la millor pel mercader...

—I les mercaderies?—insinuà tímidament Ansaris.

EL MERCADER GENERÓS

MORTA sa mare, Ansaris, infant de dotze anys, es trobà sol al carrer, en un suburbi polsós de la vella Constantinoble. Un veí, marxant de cent diverses mercaderies, semblà apiadar-se d'ell.

—Em faràs servei—li digué—i jo et faré de pare.

Li penjà al coll una capsa de venedor ambulat, catifes i tapets a l'espatlla, i li donà sostre, minestra agra i un consell:

—Si aprens d'ésser un bon mercader, mai més no et mancarà pa. Cal, però, que esdevinguis astut, que perdís aquest posat de totxo. Ara, si ho sembles i no ho ets, millor que millor. Ja veurem com te'ns surts.

Tot aprenent de mercadejar pels carrers, el noi aprengué una cosa tristíssima: no solament semblava totxo, sinó que n'era.

Els altres venedors, més experts que ell, li passaven al davant, n'hi feien de verdes i de madures. Ell venia poca cosa. Una vegada que havia fet bon mercat, tingué la feblesa de dir-ho; els companys li sortiren de trasantó, a les fosques, i li robaren els diners.

El seu amo, qui mai no li havia fet de pare, ni solament no l'havia tractat amb pietat, acabà per odiar-lo. Quan tornava a casa, amb els peus llatzerats, els braços morts, regalimant suor tot ell, la mercaderia una mica més polsosa i amb pocs diners a la butxaca, l'amo l'engegava a menjar fora el portal, en companyia dels gossos i les mosques. Cada dia la minestra era més escassa i una mica més agra.

—De bona gana l'acomiadaria—deia a la seva muller.

—Es un infeliç, però és fiat—responia ella.

—Mai no serà un bon mercader—insistia ell.

—Qui sap! Amb el temps...

I l'infant, al carrer, menjava la magra guisòfia barrejada amb llàgrimes.

Un dia es cansà de tanta humiliació. Dormia allunyat de tots, a un recó de la

cambra dels mals endreços, vora l'eixida que donava als darreres. Li feien de matalàs i de llit dues catifes esparracades. Al cor de la nit, quan tot el suburbi dormia, s'esllavissà fins a la botiga i carregà de mercaderies tant com pogué; collarets, pipes, sedes, tota la requincalla trobada al seu abast. Enfilà el mur baix, i, primer que llustregés el dia, adéu casa i esclavatge.

Ah, malaurat! Un veí el llucà, un singular veí sortit en aquell punt al mig del carrer com a posta per a descobrir-lo. Era un jueu la consciència del qual, de tan carregada de malifetes, no el deixava dormir, i acostumava de sortir al ras de la nit i s'enfrontava amb els estels per tal que les aures del mar i la celstia li apaivaguessin la cremor del cor. Hom diu, però, que en aquella hora meditava noves urpades que li produïssin íntims transports, inefables gaudis que ja no podia esperar de les velles malifetes.

En veure el minyó saltar del mur, correu a pendre'l pel coll.

—On vas?—li digué, amb cara de jutge.

Ansaris el sabia capaç de tota malvestat. Contà la seva misèria, clamà pietat, li besà les mans.

—Vós coneixeu el meu amo. Prometé fer-me de pare, i és el meu botxí. Com es venjaria si caigués a les seves mans! Si em descobriu, sóc mort!

—També et podria matar jo, per lladre! El lladre no solament és un enemic d'aquell a qui roba, sinó de tothom qui té de què ésser robat—digué el jueu, exagerant la seva feresa. Dintre el cor estava content, car l'amo robat era el seu rival, el seu pitjor enemic.

El noi començà a tremolar.

—Mort per mort, què em dones pel meu silenci?—va fer el jueu, tot ensenyant les dents.

El minyó trià el més bell collar de les seves butxaques, i l'hi oferí. L'home trobà que era poc. Ansaris trià dues pipes, un altre collar i dues babutxes graciosament brodades.

—Encara és poc—insinuà el jueu.

Ansaris li oferí un dels vels de seda

—Me les emporto jo.
El minyó es veia perdut de tota manera. El jueu li digué:

—Et llençaran al carrer a puntades de peu. Jo, llavors, per fer més ràbia al teu amo, i així completaré la meua venjança, et recolliré, et pendré al meu servei. Et posaré de venedor a la meua botiga, no caldrà que vagis treient la llengua pel carrer. Tindràs un sou i hores de llibertat, seràs un home i no un gos, com ets ara. Tot això hi hauràs guanyat.

Ansaris encara vacil·lava; sabia el jueu capaç de qualsevol malifeta. Aquest el posà entre l'espasa i la paret:

—Això, o et delato!

El minyó encara objectà:

—I si es desperten i em senten?

—Posa't a cridar, com si aquell moment et desvetllessis tu també: Al lladre! Al lladre! Jo m'hauré amagat tot seguit a casa.

Ansaris no dubtà més. Tot d'una sentí que li havien tret un pes de la consciència. En el cas pitjor, faria el que li aconsellava l'home, segur de no mentir, car li semblava que el lladre ja no era ell. Això li donà força. Tornà, tranquil, a casa l'amo, i el jueu a la seva, amb les mercaderies.

Les coses anaren millor del que esperaven. Ansaris fou acusat, sense conseqüències, per manca de proves. Els veïns, atats pel jueu, declararen el minyó incapaç d'intervenir, donada la seva tímida, en aquell furt misteriós.

L'amo el llençà fora de casa a puntades de peu.

El jueu, en pendre'l al seu servei, com li havia promès, li digué:

Sembles totxo, però ningú no sap tant com jo que no ho ets. Et posaré a la botiga de sedes i et vigilaré dia i nit, car qui fa un cove fa un paner, i al cap de l'any és cisteller. Si no llaures dret, per temps que passi, trobaré la manera de delatar-te. No oblidis mai que, a fi de comptes, la justícia sempre es posa al costat del més fort, que és el més ric.

Ansaris es resignà al nou esclavatge, tan rigorós, que el cregué un càstic d'Alà per haver robat a un turc en profit d'un jueu. Mai l'amo antic no l'havia tractat amb aquella duresa: Me'l tenia tot el dia fermat al taulell, el feia dormir damunt d'unes fustes, menjava en un rebotiga fonda, sense mosques ni gossos, però també sense aire ni sol.

Per a saber com el minyó havia esdevingut intel·ligent i fi, n'hi ha prou amb dir que arribà a guanyar la confiança del jueu. Era suau com una serp, humil com un pollet mu'lat, astut com la guineu, insinuant com una dona. Arribà a un tal refinament la seva hipocresia i la seva

humiliació, que el jueu, que ja es feia vell, s'acostumà a les bacaines, a les migdiades, a tot aquell ensonyament dels sentits i de l'esperit propis dels anys. De sobte, es desvetllava, alarmat, i corria a la botiga. La muller i la filla cuidaven d'aturar-lo. Ell s'acusava de negligent, s'insultava a si mateix:

Gos fart no caça, gos vell tampoc no caça. A veure si un dia em caçaran a mi.

En aquells moments li tornava la desconfiança. La dona i la filla li pintaven Ansaris com la imatge de la fidelitat; no tenien paraules per a lloarlo, n'eren encisades. Hom hauria dit que la filla n'estava enamorada. I era veritat.

Un dia, el minyó fugí amb una grossa quantitat de diners. El jueu anava perdent del cap i s'havia deixat la caixa oberta. A casa seva hi hagué un terrabastall: dones, criats, veïns, guàrdies, tothom es posà en moviment a les ordres del jueu, qui semblava tornat a la vivor dels vint anys. Prometé presents a tothom si l'ajudaven a trobar el lladre. Als jutges i als guàrdies els importunava cada moment:

—Encara no l'heu trobat! Què fa la justícia? Només n'hi ha pels turcs i pels jueus no!

Tota la nit la passà preguntant i plorant. Ell plorava els diners, sa filla l'infidelitat d'Ansaris.

L'endemà, el lladre fou agafat a bord d'un vaixell, quan anava a fer-se a la mar cap Atenes. Quan el jueu el tingué davant, tots els presents s'hi interposaren, segurs que el mataria.

El vell rigué nirviosament. Aixecà l'esguard al cel com si n'esperés una inspiració. I com si talment l'hagués rebuda, se li aclariren els ulls, se li endolcí la boca i exclamà:

Ets més fi que jo. Es veu que has tingut bons mestres. Cap mercader no et guanyarà, i tu guanyaràs a molts. Vals més que un bon dot...

I fent una ganyota sinistra, afegí:

—Ella t'estima i a tu no et desagrada. Et dono la mà de la meua filla.

Tothom cregué que s'havia tornat boig; era el primer acte generós que hom li coneixia.

J. Puig i Ferrer.

"Si ara els catalans ens prestéssim a servir de simple gent de seguici en el plantejament de les altes qüestions i no plantejéssim la nostra pròpia qüestió en tota la seva plenitud i amb tota la seva urgència, fariem el paper de provincians badois i cauríem en un greu manament a la causa de Catalunya, d'aquesta Catalunya que ens ha donat l'ànima i que ha de viure i triomfar per damunt de tots els episodis i de tots els trontolls."

(A. Rovira i Virgili, a "La Nau".)

NOTÍCIES

* **ARTISTA CATALÀ.** — És a Buenos Aires, suara arribat de la pàtria, el tenor català Emili Vendrell. L'actuació artística d'aquest nostre compatriota tingué el màxim relleu interpretant els solos d'algunes cançons en els concerts de l'Orfeó Català de Barcelona. En la primera massa coral de Catalunya s'inicià En Vendrell i mentre hi actuà les seves intervencions en la part de solista foren celebrades com a cosa perfecta. Després es dedicà al teatre líric, català i espanyol.

D'ací estant saludem el notable artista al qual desitgem forces èxits en les seves activitats.

* **ASSEMBLEA DE LA PROTECTORA.** — El diumenge dia 24 del maig proppassat, es reuniren en Assemblea General Ordinària els socis de la benemèrita Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana allistats a la Delegació d'aquesta ciutat.

Es llegiren i s'aprovaren la Memòria i l'Estat de Comptes presentats i es procedí a l'elecció de càrrecs.

Hom prengué l'acord d'estudiar la possibilitat d'establir uns cursos de català per correspondència, idea lloabilíssima que mereix la nostra més franca adhesió.

La nova Comissió Delegada ha quedat constituïda de la següent manera: H. Nadal i Mallo, president; Ernest Sunyer, secretari; J. Cabré i Bru, caixer; Josep Roca i Antoni Vila i Mainou, vocals.

* **"EL CANT DEL POBLE".** — El nou himne de Catalunya la lletra del qual publicarem en el nostre número anterior, ha estat editat per "L'Hora Catalana", la coneguda empresa radiotelefònica de Buenos Aires i repartit entre els seus afiliats i adherits.

Ha estat una idea oportuna que havem d'agrair tots els que a l'Argentina ens ocupem de les coses de l'esperit.

* **"EL RETORN DEL CABDILL".** — L'article que sota aquest rètol publicarem en la nostra edició del mes de març comentant l'arribada del patrici Francesc Macià a Catalunya, ha estat reproduït a Lleida per la nova publicació "Occident", precedit d'unes ratlles cordialíssimes que estimem de tot cor.

* **CORRESPONSALIA.** — Ha estat nomenat corresponsal de "Ressorgiment" a la ciutat de La Plata el senyor Pere Soler, prestigiós compatriota qui actualment presideix el Centre Català de Cultura.

L'amic Soler s'incorpora al cos de corresponsals de la nostra revista ocupant el lloc que deixà buit el malaurat Joaquim Gost, el company de lluita tan enyorat.

*** DE MONTEVIDEO ESTANT. —**

El Casal Català està organitzant per al proper dissabte dia 20 la tercera vetllada de la present temporada. Hom creu que aquesta assolirà tant o més èxit que les anteriors.

Hi ha fort interès per conèixer les composicions musicals del mestre Ernest Sunyer trameses especialment per aquest gran amic nostre, per tal d'ésser cantades en les audicions o concerts del Casal.

El dia 4 propassat va embarcar-se en aquest port, cap a la pàtria, l'escriptor Joan Comorera, prou conegut dels catalans de Buenos Aires per la seva actuació patriòtica i per la seva participació en les lluites polítiques argentines com afiliat al partit socialista.

Lamentem molt l'absència de tan asenyalat compatriota.

Les audicions de "L'Hora Catalana" continuen cada dia amb més èxit. Són moltes les famílies catalanes que gràcies a aquesta iniciativa del Casal Català han instal·lat aparells radiotelefònics per tal d'escoltar-la.

HORES RADIO CATALANES. —

Amb aquesta denominació s'ha constituït a L'Havana (Cuba) una empresa radiotelefònica per l'istil de la que funciona a Buenos Aires (L'Hora Catalana), la qual es proposa actuar amb les seves transmissions i d'una manera eficaç a favor de la catalanitat més estricta.

Dirigeix l'empresa el conegut propagandista català i actor notabilíssim Pere

Boquet de Requesens el nom del qual és una garantia de seriositat i de bon gust.

"Hores Radio Catalanes" fa dues transmissions setmanals: Els dimecres de nou a deu de la vetlla i els diumenges de deu a onze del matí. Totes les audicions començaran sempre amb la sardana "La Santa Espina".

*** INTERCANVI DE PUBLICACIONS. —**

Hem rebut la visita d'algunes noves publicacions tals com "Nervio" (primer número) revista argentina de ciències arts i lletres, molt recixida; "Empordà Federal", setmanari de Figueres (segona època), i "Occident", setmanari lleidatà.

Amb totes elles deixem establert intercanvi.

ALBERT

SASTRE
PELAYO 44

BARCELONA

HOTEL PENSIÓ "FONT"

Comoditats per a Famílies
Confort i preus mòdics

Moreno 552

Buenos Aires
U. T. 33, Avenida 3125

JOIERS FABRICANTS

Esmeralda 342

Loiz

U. T. 35, Libertad 3433

ASSORTIT COMPLET
D'ALHAGES FINES

MODELS UNICS
TALLER PROPI

Gran Premi en la 3ª Exposició Comunal d'Arts
Aplicades i Indústries de Buenos Aires.

Confiteria Catalana

CERRITO, 143

U. T. 38, MAYO 4561
C. T. 2918 CENTRAL

SARMIENTO, 850

U. T. 35, LIB. 1572
C. T. 2920 CENTRAL

BME. MITRE, 2248

U. T. 47 CUYO 0909
C. T. 2919 CENTRAL

FESTES de Sant Joan i Sant Pere

*Recomanem per aquestes diades tradicionals
de la nostra terra les saboroses*

Coques de Pinyons

*Tasteu els deliciosos vins
MALVASIA de SITGES i MOSCATELL de SITGES,
dos productes genuïnament catalans*

*No deixeu de provar la
XOCOLATA "OMS"
a l'estil català*

Xampany Codorniu

"La Casa de los Tornillos"

Tot allò necessari per a
Foradar, Roscar i Rectificar

CARGOLS de FERRO BULONS per a AUTO-
 i BRONZE per a ME- MOBILS de TOTES
 TALLS. FILFERRO d' — MARQUES. —
 ACER per a RESSORTS. FIBRA en XAPES i
 PEDRES d' ESMERIL. — BARRES. —

Joan Russinyol
BUENOS AIRES

SARMIENTO i MONTEVIDEO
 Unió Telef. 38, Mayo 1353
 Unió Telef. 38, Mayo 6799
 Coop. Telef. Central, 1350

PLANAS & CIA.

CANNING, 3626. BUENOS AIRES
U. T. 71, Palermo 5677

Taller de reparació de tota mena
d'automòbils.

Especialitat i recanvis per a cotxes
HUDSON, ESSEX,
OAKLAND i PONTIAC.

Estació de servei DELCO-REMY
AUTO-LITE, NORT-EAST
i acumuladors PREST-O-LITE.

Llum. Ignició. Arrencada. Repara-
ció, càrrega i venda.

Instal·lacions completes d'electri-
citat per a l'automòbil.

"Bodegas RESPLANDOR"

... (Pagès, Aymerich i Cia., MENDOZA) ...

CATALANS: Proveu el vi RESPLANDOR.

La seva indiscutible popularitat radica en el seu
bon gust i en la seva qualitat immillorable.

Únics representants a Buenos Aires:

ROVIRALTA i Cia.

1247, Campichuelo, 1249

Un. Telef. 1446, Chacrita

fal
R. Ecol. 1916
A 919, 1915